

UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODČÍHO NÁLEZU PODLE MEZIAMERICKÉ ÚMLUVY O MEZINÁRODNÍ OBCHODNÍ ARBITRÁŽI

MARTIN CRHA

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Abstract in original language

Meziamerická úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži byla přijata v roce 1975 a vstoupila v platnost v roce 1976. Dodnes ji ratifikovalo 19 států amerického kontinentu včetně USA. Předmětná úmluva je tak nástrojem regionální unifikace otázek rozhodčího řízení, upravuje otázky jako forma rozhodčí smlouvy, ustavení rozhodce. V tomto příspěvku si klademe za cíl zabývat se uznáním a výkonem rozhodčího nálezu v režimu této úmluvy, stranou nezůstane ani vztah k Newyorské úmluvě, přičemž s určitým předstihem lze uvést, že Meziamerická úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži je Newyorské úmluvě v mnoha ohledech podobná.

Key words in original language

Meziamerická úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži; uznání a výkon rozhodčího nálezu; vztah k Newyorské úmluvě.

Abstract

The Inter-American Convention on International Commercial Arbitration was signed in 1975 and entered into force in 1976. 19 states of the American continent including USA ratified it up to date. The convention in question creates an instrument of the unification of the arbitration proceedings as form of the arbitration agreement, appointment of arbitrator etc. We do have an objective to deal with this Convention as regards the recognition and execution of arbitration awards, whereas it can be mentioned that the Inter-American Convention on International Commercial Arbitration is similar to the New York Convention.

Key words

Inter-American Convention on International Commercial Arbitration; recognition and execution of arbitration awards; reference to the New York Convention.

1. ÚVOD

Od 70. let 20. století se v rámci Organizace amerických států (dále jen „OAS“) pořádají specializované konference, jež mají ambici unifikovat otázky mezinárodního práva soukromého na americkém kontinentě. Na první takové konferenci, tzv. CIDIP I., byla přijata i Meziamerická úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (podle místa uzavření označovaná rovněž jako „Panamská úmluva“ – označení bude dále používáno níže v textu

příspěvku). Dodnes ji ratifikovalo 19 států amerického kontinentu¹. Význam této úmluvy zvýšilo, že ji ratifikovaly Spojené státy.

V preambuli Panamské úmluvy je uvedeno, že vlády členských států OAS usilují o uzavření úmluvy dopadající na mezinárodní obchodní arbitráž, dále však nejsou definovány podmínky aplikace.

Z otázek rozhodčího řízení, které Panamská úmluva upravuje, lze jmenovat: rozhodčí smlouvu a její formu, ustavení rozhodce, uznání a výkon a rozhodčího nálezu. V příspěvku usilujeme zabývat se uznáním a výkonem rozhodčího nálezu v režimu Panamské úmluvy. Jelikož všechny státy Latinské Ameriky, které ratifikovaly Panamskou úmluvu², ratifikovaly rovněž Úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů³ (dále jen „Newyorská úmluva“), stranou tak nezůstane ani vzájemný vztah obou úmluv.

2. UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODČÍHO NÁLEZU DLE PANAMSKÉ ÚMLUVY

S určitým zjednodušením lze říci, že podstatou uznání a výkonu rozhodčího nálezu je dosáhnout účinků pravomocného soudního rozhodnutí. Proces uznání lze obecně pojmut jako⁴:

- věcné přezkoumání rozhodčího nálezu, kdy se do jisté míry opakuje nalézací řízení již provedené, nebo
- přezkoumání naplnění základních, nezbytných procesních podmínek a soulad s veřejným pořádkem uznávajícího státu

Prve uvedený případ není považován za vhodný⁵.

Zásadní pro uznání a výkon rozhodčího nálezu jsou čl. 4 a 5 Panamské úmluvy. Dle čl. 4 Panamské úmluvy má rozhodčí nález, vůči kterému se

---

¹ Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Ekvádor, Guatemala, Honduras, Kolumbie, Kostarika, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Salvador, Uruguay, USA, Venezuela. Z posledních Dominikánská republika. Srov. tabulku se stavem ratifikací [citováno 28.11.2009]. Dostupná na: www.oas.org.

² Srov. stav ratifikací na www.oas.org [citováno 28.11.2009] a www.uncitral.org [citováno 28.11.2009].

³ V ČR č. 74/1959 Sb.

⁴ Srov. ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 322.

⁵ Srov. ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 322.

nelze odvolat podle rozhodného práva nebo podle procesních předpisů, účinky konečného soudního rozhodnutí. Jeho uznání a výkon mohou být nařízeny stejným způsobem, který je stanoven pro rozhodnutí národních a cizích soudů, v souladu s procesními předpisy země, kde má být rozhodnutí vykonáno a s ustanoveními mezinárodních smluv.

Dle č. 5 odst. 1 Panamské úmluvy může být uznání a výkon rozhodnutí odepřen na žádost strany, vůči které směřuje, jen pokud tato strana může příslušnému orgánu státu, ve kterém je o uznání a výkon žádáno, prokázat:

- že strany dohody jsou nezpůsobilé podle rozhodného práva nebo že dohoda je neplatná podle práva, které strany zvolily, nebo pokud takové právo není zvoleno, podle práva státu, kde bylo vydáno rozhodnutí; nebo
- že strana, proti níž je uplatňován rozhodčí nález, nebyla řádně informována o ustavení rozhodce nebo o postupu pro jeho ustavení nebo nemohla z jakéhokoli jiného důvodu přednést svou obhajobu; nebo
- že rozhodnutí se týká sporu, na který nebyla uzavřena rozhodčí smlouva uzavřená mezi stranami; jestliže však ustanovení rozhodnutí, která se vztahují k otázkám, jež spadají pod rozhodčí smlouvu, je možné oddělit od těch, jež nespádají pod rozhodčí smlouvu, může být oddělitelná část rozhodnutí uznána a vykonána; nebo
- že ustavení rozhodčího tribunálu nebo průběh rozhodčího řízení nebyl v souladu s rozhodčí smlouvou, kterou strany podepsaly, nebo v případě neexistence takové dohody, že ustavení rozhodčího tribunálu nebo průběh rozhodčího řízení nebyl v souladu s právem státu, ve kterém se rozhodčí řízení konalo; nebo
- že rozhodnutí není dosud pro strany závazné nebo bylo zrušeno nebo pozastaveno příslušným orgánem státu, ve kterém nebo podle jehož práva bylo vydáno rozhodnutí.

Dle čl. 5 odst. 2 Panamské úmluvy může být uznání a výkon rozhodčího nálezu odepřeno rovněž, jestliže příslušný orgán státu, ve kterém je o uznání a výkon rozhodnutí žádáno, shledá:

- že předmět sporu nemůže být předmětem rozhodčího řízení podle práva tohoto státu, nebo
- že uznání nebo výkon rozhodnutí je v rozporu s veřejným pořádkem („order public“) tohoto státu.

V režimu Newyorské úmluvy dopadá na uznání a výkon rozhodčího nálezu čl. V.⁶:

1. Uznání a výkon nálezu mohou být odepřeny na žádost strany, proti níž je nález uplatňován, pouze tehdy, když tato strana prokáže příslušnému orgánu země, v níž je žádáno o uznání a výkon:

a) že strany dohody zmíněné v čl. II byly podle zákona, který se na ně vztahuje, nezpůsobilé k jednání nebo že zmíněná dohoda není platná podle práva, jemuž strany tuto dohodu podrobily, nebo, v nedostatku odkazu v tomto směru, podle práva země, kde nález byl vydán; nebo

b) že strana, proti níž je nález uplatňován, nebyla řádně vyrozuměna o ustanovení rozhodce nebo o rozhodčím řízení nebo nemohla z jakýchkoliv jiných důvodů uplatnit své požadavky; nebo

c) že nález se týká sporu, pro který nebyla uzavřena rozhodčí smlouva nebo který není v mezích rozhodčí doložky, nebo že nález obsahuje rozhodnutí přesahující dosah úmluvy o rozhodci nebo rozhodčí doložky; mohou-li však být části rozhodčího nálezu ve věcech podrobených rozhodčímu řízení odděleny od části nálezu jednajících o věcech, které mu nejsou podrobeny, ta část nálezu, která obsahuje rozhodnutí o věcech podrobených rozhodčímu řízení, může být uznána a vykonána; nebo

d) že složení rozhodčího soudu nebo rozhodčí řízení nebylo v souladu s ujednáním stran, nebo nebylo-li takového ujednání, že nebylo v souladu se zákony země, kde se rozhodčí řízení konalo; nebo

e) že nález se dosud nestal pro strany závazným nebo byl zrušen nebo že jeho výkon byl odložen příslušným orgánem země, v níž nebo podle jejíhož právního řádu byl vydán.

2. Uznání a výkon rozhodčího nálezu mohou být také odepřeny, jestliže příslušný orgán země, kde se žádá o uznání a výkon, zjistí:

a) že předmět sporu nemůže být předmětem rozhodčího řízení podle práva této země; nebo

b) že uznání nebo výkon nálezu by byl v rozporu s veřejným pořádkem této země.

---

⁶ Srov. rovněž komentář k jednotlivým důvodům pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu JOSEPH, D. Q. C. Jurisdiction and Arbitration Agreements and their Enforcement. London : Sweet & Maxwell, 2005, s. 438 an. nebo ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 327 an.

Z rozhodovací praxe soudů lze uvést rozhodnutí salvadorského soudu,⁷ kde soud první instance vyhověl návrhu společnosti Marriot Group na nařízení výkonu rozhodnutí. O tomto rozhodnutí salvadorští právníci tvrdí, že se jedná o první pokus vykonat cizí rozhodčí nález v Salvadoru. Nález byl vykonán podle Panamské a Newyorské úmluvy. Salvadorská společnost Hoteles y Desarrollos zaplatila společnosti Marriot Group přes 2 miliony USD\$ k uspokojení nálezu ohledně sporu o užívání obchodního jména společnosti Marriot. Příklad byl projednán podle procesních pravidel Meziamerické obchodní arbitrážní komise. Nejvyšší soud Salvadoru uznal rozhodčí nález a nařídil místním salvadorským soudům jeho výkon. Arbitrážní spor, který byl projednáván v Miami, se týkal sporu ohledně užívání obchodního jména Marriott. Rozhodčí soud vydal svůj nález ve prospěch skupiny Marriott v říjnu 2005 a konstatoval, že Hoteles y Desarrollos porušil smluvní závazky.

3. VZTAH PANAMSKÉ A NEWYORSKÉ ÚMLUVY

Jak jsme zmínili výše, všechny státy Panamské úmluvy ratifikovaly rovněž Newyorskou úmluvu. Vzájemné rozdíly lze pozorovat:

1. v rovině mezinárodního práva veřejného
2. v rovině věcné

Ad. 1 S výjimkou Spojených států nestanovil žádný ze smluvních států Panamské úmluvy jasná pravidla, která by řešila střet⁸ obou předmětných úmluv, tato otázka tak zůstala ponechána soudům členských států s rizikem rozdílných rozhodnutí.⁹

Řešený střet v případě USA je součástí výhrad¹⁰, jež USA učinily v rámci ratifikačního procesu Panamské úmluvy. Dle první výhrady, není-li mezi stranami rozhodčí smlouvy výslovně stanoveno jinak, jestliže se střetnou Panamská a Newyorská úmluva a jestliže většina smluvních stran jsou občany státu nebo států, které ratifikovaly nebo přistoupily k Panamské úmluvě a jsou členy OAS, aplikuje se Panamská úmluva. Ve všech ostatních případech se pak aplikuje Newyorská úmluva. Z třetí výhrady vyplývá, že USA budou Panamskou úmluvu ratifikovat na základě vzájemnosti ve

---

⁷ Citováno dle MASON, P. E., GOMM-SANTOS, M. New Keys to Arbitration in Latin-America. *Journal of International Arbitration*, 2008, č. 1, s. 43.

⁸ Srov. k této problematice KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. Brno : Doplněk, 1999, s. 46 an.

⁹ Srov. NAÓN, H.A.G. *Arbitration and Latin America: Progress and Setbacks*. *Arbitration International*, 2005, č. 2, s. 168.

¹⁰ Srov. tabulku se stavem ratifikací [citováno 28.11.2009]. Dostupná na: www.oas.org.

vztahu k uznání a výkonu jen těch rozhodčích nálezů, jež byly vydány na území jiného členského státu Panamské úmluvy.

Směrem k požadavku vzájemnosti lze zmínit, že Newyorská úmluva umožňuje, aby ratifikující stát učinil výhradu, v souladu s níž je možné uznat při výhradě reciprocity jen cizí rozhodčí nálezy vydané na území jiného smluvního státu Newyorské úmluvy – avšak názor, dle něž lze hovořit o další podmínce uznání a výkonu někteří autoři nesdílí,¹¹ rovněž je upozorňováno, že tato výhrada je dnes považována za překonanou a objevují se státy, které ji berou zpět¹². Každopádně ve vztahu k Latinské Americe lze uvést, že při ratifikaci Newyorské úmluvy využily výhradu vzájemnosti tyto smluvní státy Panamské úmluvy: Argentina, Bolívie, Ekvádor, Guatemala, USA a Venezuela¹³.

2. V rovině věcné lze uvést, a to konstatovala literatura i judikatura států, jež jsou smluvními stranami jak Panamské, tak i Newyorské úmluvy, že podmínky pro odepření uznání rozhodčího nálezu jsou u obou předmětných úmluv v zásadě stejné¹⁴.

U dalších požadavků na uznání a výkon lze pozorovat některé rozdíly:

- není-li stranami výslovně dohodnuto jinak, rozhodčí řízení se řídí procesními pravidly Meziamerické obchodní arbitrážní komise (čl. 3 Panamské úmluvy) – vazba na procesní pravidla určité instituce je oproti Newyorské úmluvě poměrně zásadní rozdíl - srov. k tomu čl. III. Newyorské úmluvy¹⁵

- Panamská úmluva nestanoví požadavky pro předložení a přeložení dokumentů pro uznání a výkon rozhodčího nálezu – srov. k tomu čl. IV. Newyorské úmluvy.¹⁶ Tento rozdíl však není zásadní, neboť v literatuře

---

¹¹ Srov. Srov. ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 324.

¹² Srov. Srov. ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 324. Ze zemí, které tuto výhradu vzaly zpět lze jmenovat Slovinsko. Srov. [citováno 28.11.2009] www.uncitral.org.

¹³ Srov. [citováno 28.11.2009] www.uncitral.org.

¹⁴ Srov. i BORN, G. B. International Commercial Arbitration. Volume II. Wolters Kluwer Law Business, 2009, s. 2725 další literaturu a judikaturu zde uvedenou.

¹⁵ Každý Smluvní stát uzná rozhodčí nález za závazný a povolí jeho výkon podle předpisů o řízení, jež platí na území, kde nález je uplatňován, za podmínek stanovených v následujících člancích. Pro uznání a výkon rozhodčích nálezů, na něž se vztahuje Úmluva, nebudou stanoveny podstatně tíživější podmínky nebo vyšší soudní poplatky, než jsou stanoveny pro uznání a výkon rozhodčích nálezů místních (národních).

¹⁶ 1. Aby bylo dosaženo uznání a výkonu zmíněného v předchozím článku, musí strana, která žádá o uznání a výkon, předložit spolu s žádostí:

k rozhodčímu řízení v Latinské Americe je zmiňováno, že praxe vyžaduje úředně ověřenou kopii s úředním překladem i bez výslovného ustanovení.

4. ZÁVĚREM

Cílem tohoto příspěvku bylo, bez nároku na vyčerpání materie¹⁷, nastínit institut uznání a výkonu rozhodčího nálezu na americkém kontinentě reprezentovaný právě předmětnými úmluvami. Autor tohoto příspěvku zaznamenal hlasy, které požadují přijetí nové úmluvy, jež by nahradila Panamskou i Newyorskou úmluvu. Podle mého názoru Panamská úmluva svůj význam měla, neboť řada států Latinské Ameriky ratifikovala Newyorskou úmluvu až v devadesátých letech či na začátku tohoto století. Zmínili jsme, že z hlediska věcného není zásadního rozdílu mezi oběma úmluvami, tuto skutečnost potvrzuje i námi zmíněné rozhodnutí salvadorského soudu, kde byly obě úmluvy aplikovány souběžně.

Literature:

- BORN, G. B. *International Commercial Arbitration. Volume II.* Wolters Kluwer Law Business, 2009
- JOSEPH, D. Q. C. *Jurisdiction and Arbitration Agreements and their Enforcement.* London : Sweet & Maxwell, 2005
- KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé.* Brno : Doplněk, 1999
- MASON, P. E., GOMM-SANTOS, M. *New Keys to Arbitration in Latin-America.* *Journal of International Arbitration*, 2008, č. 1
- NAÓN, H.A.G. *Arbitration and Latin America: Progress and Setbacks.* *Arbitration International*, 2005, č. 2
- ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku.* 2. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008

---

a) prvopis nálezu řádně potvrzený nebo jeho řádně ověřenou kopii;

b) prvopis ujednání zmíněného v čl. II nebo jeho řádně ověřenou kopii.

2. Není-li zmíněný nález nebo ujednání vyhotoveno v úředním jazyku země, v níž rozhodčí nález je uplatňován, je strana, která žádá za uznání a výkon nálezu, povinna předložit překlad těchto dokladů do tohoto jazyka. Překlad musí být ověřen úředním nebo příslezným tlumočnickem anebo diplomatickým nebo konzulárním zástupcem.

¹⁷ Lze zmínit, že na výkon rozhodčích nálezů dopadá i Meziamerická úmluva o extraterritoriálních účincích rozsudků a rozhodčích nálezů. Srov. znění a především čl. 2 této konvence na www.oas.org [citováno 28.11.2009].

*Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition.
Brno : Masaryk University, 2009, ISBN 978-80-210-4990-1*

Contact – email
martin.crha@yahoo.de